

דברי הזהר וכו' בענין תורה דאצילות ותורה דבריאה

ע"י תיקון"ז ה"ע"ב: ואית אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות אורייתא דבריאה ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) ואורייתא דאצילות תורת ה' תמימה (תהלים יט ה) ובה תמים תהיה עם ה' אלהיך (דברים יח יג) ומסטרא דילה אתמר על ישראל בניס אתם לה' (שם יד א) ומנא לן דאורייתא דאצילות איהי תורת ה' דתליא בשמיה אלא הכי אוקמוה זה שמי לעלם (שמות ג טו) שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח תור"ה בחושבן אתווי תרי"א ועם אנכי ולא יהיה לך איהי תרי"ג והיינו ב' דאתוספת בתורה זאת התורה אדם (במדבר יט יד) דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א ובגין דא כבוד חכמים ינחלו (משלי ג לה) ואוקמוהו רבנן דמתניתין אין כבוד אלא תורה ואית כבוד נברא ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא דבריאה אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה) ומסטרא דאצילות בניס אתם לה' וגו' (דברים יד א) ולעילא על כלא עלת על כלא דלית אלוה עליה ולא תחותיה ולא לארבע סטרי עלמא ואיהו ממלא כל עלמין.

תרגום: ויש תורה של בריאה ותורה של אצילות, תורה של בריאה ה' קנני ראשית דרכו, ותורה של אצילות "תורת יהו"ה תמימה", ובה "תמים תהיה עם יהו"ה אלהיך". ומן הצד שלה נאמר על ישראל "בניס אתם לה'". ומנין לנו שתורה של אצילות היא תורת ה', שתלויה בשמו, אלא כך פרשנה "זה שמי לעלם", שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח. תורה בחשבון אותיותיה תרי"א, ועם אנכי ולא יהיה לך, היא תרי"ג. והיינו ב' שנתוספה בתורה, "זאת התורה אדם", זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ומשום זה "כבוד חכמים ינחלו", ופרשוהו רבני המשנה (אבות פ"ו מ"ג), אין כבוד אלא תורה. ויש כבוד נברא, ויש כבוד נאצל. מצד של תורה של בריאה, נאמר בישראל "כי לי בני ישראל עבדים", ומצד של אצילות "בניס אתם ליהו"ה וגו'", ומעל לכל, עילת על הכל, שאין אלוה עליו ולא תחתיו ולא לארבעת צדדי העולם, והוא ממלא כל העולמות.

בהגר"א. ואית אורייתא כו' – ר"ל, דלא תיקשי היאך אמר אורייתא איהי שכינה, הא אורייתא איהי בבריאה, לכך אמר ואית כו': ראשית דרכו – דאיהי ראשית לנבראים (לקמן יב ע"ב): תורת ה' תמימה – תורת ה' כנ"ל (ד ע"ב) תמימה, שאין שולט שם שום פגם, ועלה נאמר (שיה"ש ד ז) כלך יפה רעיתי ומום כו': ובה תמים כו' – כמ"ש לעיל (ד ע"ב) דבגשמתא פגימה לא שריא כו': ה' אלקיך – זו"ן אורייתא דאצילות: ומנ"ל כו' – אע"ג דכתיב תורת ה', מ"מ מנ"ל דתליא בשמיה: ועם אנכי כו' – עיין בגמרא דמכות בסופה (כג ע"ב): והיינו ב' דאתוספת – ב' דבראשית: זאת התורה אדם כו' – ר"ל, ראייה דשכינה איקרי תורה, דכתיב זאת התורה, וראיה דתליא בשמיה, דכתיב אדם בגימ' מ"ה, דא יו"ד כו': ובגין דא כבוד כו' – ר"ל, דאמרנו דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד א"ל (זהר ח"א ח ע"א), ואורייתא דבריאה דנקראת כסא הכבוד.

וע"י בהגר"א בתז"ח מא ע"ב: בגין דאורייתא כו' – שאורייתא דילן הוא אורייתא דבריאה שלכן כתיב בה שכר ועונש טוב ורע כמש"ו ואע"ג דדרשו והשיגו בה כמה דברים מאצילות הכל בבריאה שכלול מהכל כמו שמשגיגין מלכות כל הספירות דלעילא וכו' ואף משה לא נתנבא ולא השיג אלא בבריאה וז"ש חמשים ש"ב כו' דבינה מקנן בכורסייא ואף שער החמשים שהוא כתר דבריאה לא השיג ששה מלכות דאצילות אבל באצילות שהוא בחכמה עליה נאמר כך עלה במחשבה לא תשיג שם וכו'.

עיי"ש מ"ט ע"ב וז"ל, ואורייתא מפילה כו' שאורייתא הוא בבריאה שלכן בה שכר ועונש ע"ה מו"ר כמש"ל ונשמה מאצילות וכו', עכ"ל.

וע"י בהגר"א בתיקון"ז לו ע"ג: י' שבה' מתכשר כל הפסולין, והוא לע"ל שעתידין ממזרין להתכשר (קידושין עב ע"ב), שנאמר בהם (דברים כג ג) עד דור עשירי כו', והוא שער החמשים שבה, חוזר הכל להכשירו, שלמטה מתפשטין מ"ט פנים מהור בז"ס תתאין, וכנגדן

מ"ט פנים טמא שהוא מקנן במט"ט, עץ הדעת טו"ר, אבל היא בעצמה חירו דכלא, שער החמשים, ה' דכליל כל החמשים, ה"פ י' דבה וכו' והענין כי האסור הוא מצד עץ הדעת טו"ר, דשם הס"א, אבל בעץ החיים לא יגורך רע (תהלים ה ה), ומינה מתפשטין חו"ג מסט' דחסד טהור, אף בעץ הדעת טו"ר ומסט' דגבורה, טמא שם, ות"ת מכריע פעם לכאן כו'. וז"ס שהתורה ניתנה במט"ט פנים טהור ובמט"ט פנים טמא, והוא בדרגא דחו"ג, ובהגיע לת"ת שם נאמר כהלכה. ולוחות הראשונות ניתנו בעה"ת, דשם לא יום ולא לילה לעת ערב יהיה אור (זכריה יד ז), יום השביעי דאין לילה נזכר בו. וממנה שני ענפין יוצאין, חו"ג על כל דבר. אלא כיון שמגיע לת"ת מכריע לצד אחד, ושם נקרא הלכה, וז"ש (א ע"ב) הלכה כרבים מסט' דאבהן כו' ע"ש. אלא שלהלכה שהוא במלכות אינו כן.

ע"י תיקו"ז פג ע"א: פקודא רביעאה לאתעסקא באורייתא דבעל פה ולאפרשא בה בשית דרגין באסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול הה"ד ויאמר אלהיים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) בין מים דדכיו דטהרה התר כשר ובין מים דמסאבו דאינון אסור טמא פסול דאינון מי בורות נשברים (ירמיה ב יג) מים סרוחים מים מטונפין ועליהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

תרגום: מצוה רביעית, לעסוק בתורה שבעל פה, ולהפריד בהם בשש דרגות: באסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. זהו שכתוב "ויאמר אלהיים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים של טהרה היתר כשר, ובין מים של טומאה, שהם אסור טמא פסול, שהם מי "בורות נשברים", מים סרוחים, מים מטונפים ועליהם נאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני".

בהגר"א. בשית דרגין באיסור כו' – והרקיע הזה הוא מטטרו"ן, בשית אתוון דיליה, ו"ק דיצירה, שבהן מקנן ז"א בו"ק (לעיל כד ע"ב), ולכן הוא בשית דרגין. והנה הוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב וחציו רע, החסדים שבו טוב. והנה בו"ק ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב: היתר, טהרה, כשר. וג' להיפך.

ע"י זהר ח"ג קכד ע"ב: והמשכילים יבינו (דניאל יב י) מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר (שם ג) והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה באלין לא צריך¹ נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא² ברחמי ויתקיים בהון (דברים לב יב) יי' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר:

ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה לא שלטא על ישראל יתיר דהא פרנסה דילן לא ליהוי אלא מסטרא דאילנא דחיי דלית תמן לא קשיא³ מסטרא דרע ולא מחלוקת⁴ מרוח הטומאה דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ דלא יתפרנסון ת"ח מעמי הארץ אלא⁵ מסטרא דטוב דאכלין טהרה כשר היתר ולא מערב רב דאכלין טומאה פסול איסור דאינון מסאבין דמסאבין גרמייהו בנשג"ז בגין דאינון בנוי דלילית דאיהו נשג"ז חזרין לשרשיהו ועלייהו אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע:

תרגום: "והמשכילים יבינו" מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר "והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע", בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה,

¹ דבאילנא דחיי זהר כו' כנ"ל, וא"צ נסיון אלא בע"ה פשוטין דאורייתא (יהל אור).

² ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר לא שליט על ישראל יתיר וכו' כי אז יהיו כמלאכי עליון עוסקים בחכמת התורה דאצילות ולא בתורת מטטרו"ן מלובשת במלבושים וספורים גשמיים (רח"ו בהקדמה לשעה"ק).

³ מסט' דרע משמאל (יהל אור).

⁴ מימינא דקליפה, דימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח {י, ב} (יהל אור).

⁵ נמחק ביהל אור.

באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל למעום מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".

ועץ טוב ורע שהוא אסור והיתר טומאה וטהרה לא שולט יותר על ישראל, שהרי פרנסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, שכתוב "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא מערב רב שאוכלים טומאה פסול איסור, שהם טמאים שמטמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר "כי משורש נחש יצא צפע".

ועיי"ש ערה ע"ב: אבל רבנן ווי לאינן דאכלין תבן⁶ תבל דאורייתא (חמור דאורייתא⁷ דאתחשיב ח"כם מ"ופלא ו"רב ר'בנן) ולא ידע בסתרי דאורייתא אלא קלין⁸ וחמורין דאורייתא קלין תבן דאורייתא חומרא דאורייתא חטה חט ה' אילנא דטוב ורע⁹: תרגום: אבל רבותינו אוי לאותם שאוכלים תבן תבל של התורה (חמור של התורה שנחשב ח"כם מ"ופלא ו"רב ר'בנן) ולא יודע בסתרי תורה אלא קלים וחמורים של התורה קלים תבן של התורה וחומרה של התורה חטה חט ה' עץ של טוב ורע.

מכיוון שהוא לבוש השכינה לכן הוא תורה דבריא, ולכן הוא מיוסד על טהור וטמא אסור ומותר חייב וזכאי, והוא הגילוי דשם אלקים, משא"כ תורה דאצילות שהוא גילוי של שם הוי"ה ב"ה (הקדו"ש יז ע"א). ועי' תז"ח מא שהתורה שלנו הוא תורה דבריא, כי היא נשתלשלה מתורה דאצילות, ונתלבשה בלבושין דבי"ע. ועי' בבהגר"א על תיקון"ז יז ע"ב (ביאורים ח"א פה ע"ג)¹⁰.

⁶ י"ג תבל וצ"ל תבן (יהל אור).

⁷ כמש"ו בפשוטי תורה (יהל אור).

⁸ ר"ל דקלין הוא תבן. וחומר הוא חטה, ובשניהם טו"ר, כמ"ש חט"ה ח"ט ר"ע, ה' טוב (יהל אור).

⁹ התורה אשר שם [בעולם הבריאה] שהיא המשנה תהיה נקרא שפחה וקליפין דתורה דאצילות

(הקדמת הרח"ו לשעה"ק).

¹⁰ עי' לעיל אות. Error! Reference source not found.